

Osrediščiti naravo in osmisliti naravovarstvo

Jurij Dobravec

2014

Pravičnost je odnos, v katerem vsak ohrani svoje mesto in vlogo, s čimer se ohranja celovita hierarhija in ubranost.

(Platon, Πολιτεία/Država)

Ekosistem je dinamičen kompleks rastlinskih in živalskih združb ter združb mikroorganizmov in njihovega neživega okolja, ki so povezani v funkcionalno celoto.

(Konvencija o biološki raznovrstnosti)

TEZA

Od 70-tih let preteklega stoletja opažamo, da se naravovarstvo oblikuje v tri splošne usmeritve: naravoslovno, upravno in etično. Naravoslovje skuša dati odgovore na vprašanje kaj varujemo, uprava se ukvarja z vprašanjem kako varujemo, etika nam v najširšem smislu odgovarja zakaj varujemo.

Čeprav se vsaka usmeritev, posamezna disciplina in celo posamezniki ukvarjajo z isto naravo, se vse bolj pojavlja vprašanje, če morda uspeh na posameznem področju naravovarstva ne postaja bolj pomemben kot narava sama.

o izrazih – o čem ne bo govora – bežno o problemu

o raziskovanju narave – o upravljanju narave – o filozofiji in etiki narave

uporabljena metoda – ugotovitve – o problemu, ki nastane

o možnih rešitvah

o tem, kaj jaz lahko storim

o izrazih, kakor se tukaj uporabljajo

NARAVA

je celota vseh reči, človeku znanih in neznanih, torej stvari, pojavov, energij, procesov, in odnosov med vsemi naštetimi rečmi. In še marsičesa, za kar še ne vemo.

OKOLJE

je tisti fizični del narave, s katerim človek lahko vzpostavlja odnos.

Naravovarstvo je človekova drža in potreba, s katero vzpostavlja trajen odnos z ostalimi rečmi v naravi.

Okoljevarstvo so človekove dejavnosti, s katerimi skuša v svojem okolju popraviti ali vzpostaviti naravno ravnovesje.

izhodišče

Imamo okoljsko KRIZO.

Krize se ZAVEDAMO in imamo z njo probleme.

Probleme skušamo REŠEVATI.

Vsak pristopa po svojem vedenju, znanju in občutku in kakor ZMORE.

Nekatere reči nas PRESEGAJO.

Taka je NARAVA.

Vsi se TRUDIMO za zeleno.

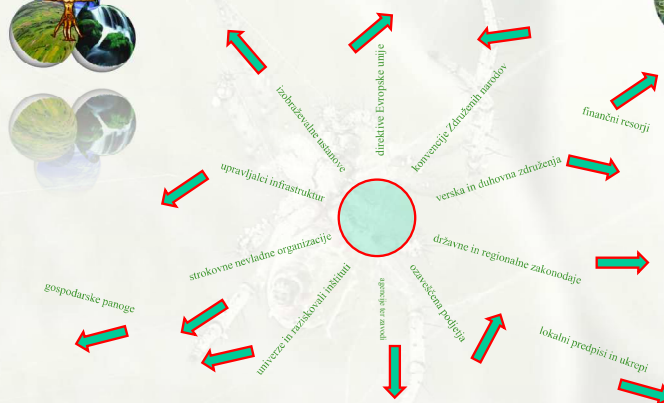
Konvencije Združenih narodov. Direktive Evropske unije. Meddržavni sporazumi. Državne in regionalne zakonodaje.

Univerze in raziskovalni inštituti. Strokovne nevladne organizacije. Zasebne in javne agencije ter zavodi.

Gospodarske panoge in ozaveščena podjetja. Upravljalci infrastruktur. Izobraževalne ustanove. Verska in duhovna združenja. Umetniki.

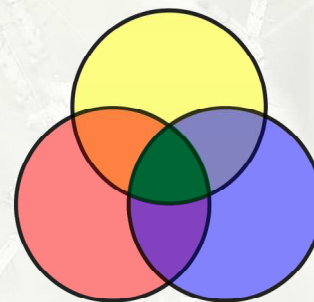
Ti in jaz.

Ne bomo govorili o tem, kdo, kaj in zakaj (naj) dela prav ali narobe. Namesto receptov odpiramo vprašanja in razmislek.

ETIKA NARAVE

NARAVOSLOVJE

UPRAVLJANJE NARAVE

tri področja, ki se osredotočajo na naravo

ETIKA NARAVE

NARAVOSLOVJE

UPRAVLJANJE NARAVE

tri področja, ki se osredotočajo na naravo

KAJ ?

Narava je obsežna. Narava se stalno spreminja.

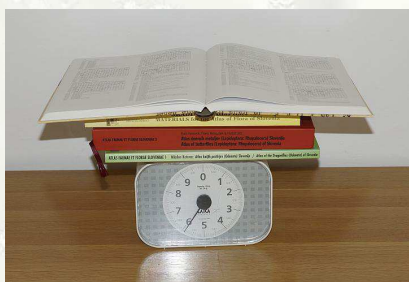
Znanost je zahtevna. Rezultati so obsežni.

Razlage so zapletene. Poenostavitve zelo nevarne. Faktorji se lokalno lahko zelo razlikujejo.

Metode raziskav si znanost sama razvije. Posamezne discipline so ozko specializirane. Znanstvene paradigme so okorne.

Prevladuje evroatlantski pristop k raziskovanju.

KAJ ?

KAKO ?

Narava je obsežna. Narava se stalno spreminja.

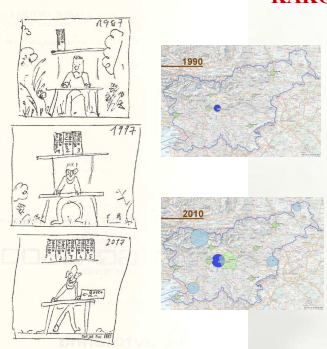
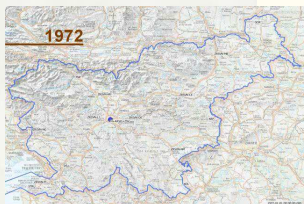
Javna uprava je resorsko zelo prepletena. Zakonodaja je obsežna. Pravne prakse je izjemno malo.

Običajne ljudi je strah omejevanja in kazni. Kratkoročni izkoriščevalci narave so spretnejši.

Zakonodaja je odvisna od trenutnih nagnjenj politike. Križanja estetskega, podatkovnega in pravniškega pristopa. Močna nevarnost subjektivnosti na lokalni ravni.

Prevladuje evroatlantski pristop k upravljanju.

KAKO ?

ZAKAJ ?

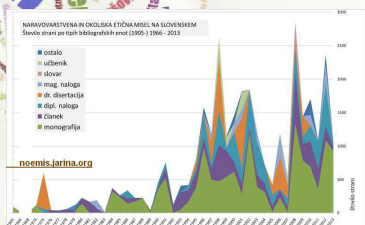
Narava je obsežna. Narava se stalno spreminja.

Etika je izrazito humanistično področje. Naravni zakoni pogosto zanikajo že dognano etično razmerje prav/neprav. Mlada filozofska disciplina.

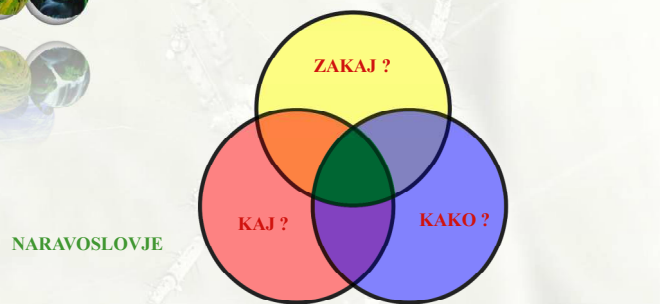
Pogosta akademska sterilnost odnosa vrhunskih etičnih mislecev do vsega, kar ni človek.

Prevladuje angloameriški pogled.

ZAKAJ ?

ETIKA NARAVE

NARAVOSLOVJE

UPRVLJANJE NARAVE

tri področja, ki se osredotočajo na naravo

PONOVI MO TEZO

Čeprav se vsaka usmeritev, posamezna disciplina in celo posamezniki ukvarjajo z isto naravo, se vse bolj pojavlja vprašanje, če morda uspeh na posameznem področju naravovarstva ne postaja bolj pomemben kot narava sama.

ETIKA NARAVE

tri področja, ki se osredotočajo na naravo

ETIKA NARAVE

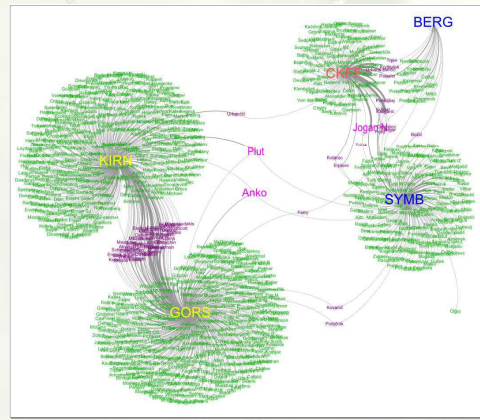
analiza uporabljenih virov

	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K
1											
2		Grand Total	223	610	541	461	104	1939			
3		STDEV	1,400282	1,399352	1,115202	0,77679	0,511761	1,40374185			
4		Št. izv. UNČD	214	1061	533	252	31	1856			
5	ID	Row Labels	CKFF	LORES	ORIN	SYMB	BERG	Grand Total	Count total		
6	459	Kim	14	14				28	2		
7	1032	Witab	27					27	1		
8	578	Martinčič	16					16	1		
9	141	Čifrič	8	8	5			13	2		
10	422	Jagan H.	8			1		12	3		
11	440	Kaligarič	10					11	2		
12	123	Callcott	8	11				11	1		
13	722	Picholaj	7			2		10	2		
14	1049	Zimmerman	7	2				9	2		
15	633	Næss	6	2				8	2		
16	507	Garm	8					8	1		
17	38	Jayres	8		8			8	1		
18	527	Leopold	5	2				7	2		
19	1065	Berk S.	1					7	2		
20	966	Urban-Berčič	7	1				7	1		
21	176	Daly			7			7	1		
22	554	Kus				7		7	1		
23	580	Mars				7		7	1		
24	856	Singer					7	7	1		
25	309	Heidegger			3			6	2		
26	518	Lah			3			6	2		
27	788	Regan			4			6	2		
28	1021	White			3			6	2		
29	3	Accetto	6					6	1		
30	189	Česen				6		6	1		
31	359	Hargrove					6	6	1		
32	425	Jonas						6	1		
33	484	Kowale						6	1		
34	833	Schwetzer						6	1		
35	721	Plut			3	1		5	3		

analiza uporabljenih virov

	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K
1											
2											
3											
4											
5											
6											
7											
8											
9											
10											
11											
12											
13											
14											
15											
16											
17											
18											
19											
20											
21											
22											
23											
24											
25											
26											
27											
28											
29											
30											
31											
32											
33											
34											
35											

analiza uporabljenih virov

analiza uporabljenih virov

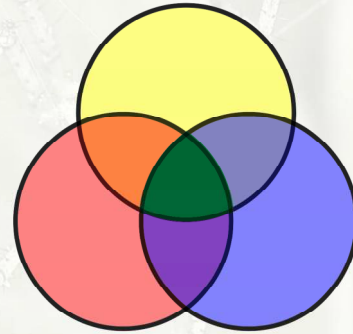
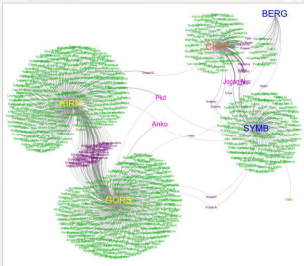
Vseh virov 1939. Uporabljenih 1636. Povezav 1101.

Največ povezav med KIRN in GORS.
Najmočnejša vidna povezava med KIRN in GORS.

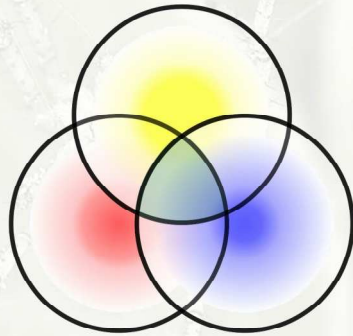
Nakazana povezanost CKFF in SYMB.
Dokaj samostojen BERG.
Med naravoslovjem in etiko le 1 povezava.
Med upravo in etiko 5 povezav.

Samo trije avtorji so referirani
v treh publikacijah

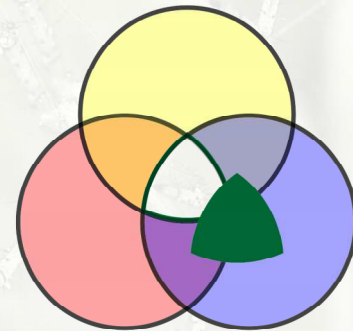
Noben avtor ni referiran v več
kot treh publikacijah

Osrediščenje . Samovolja. Diktatura. Diplomacija. Demokracija.

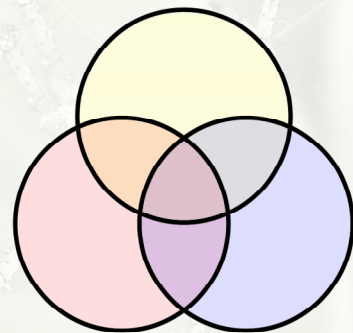
Osrediščenje vsake discipline lahko vodi v medlost obravnave narave same.

Ob samovolji ali diktaturi se središče lahko izmakne ...

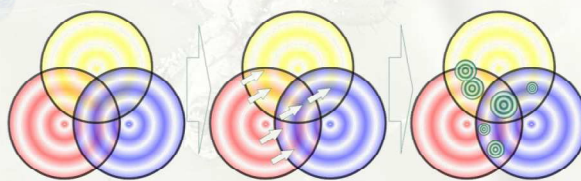
... ali pa se narava uporablja za popolnoma druge cilje.

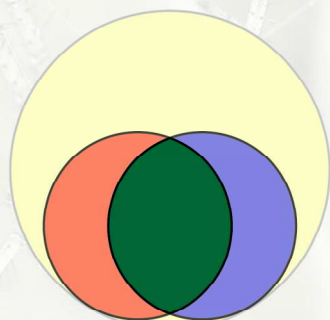
Diplomacija lahko privede do medlega obravnavanja sicer perečih problemov.

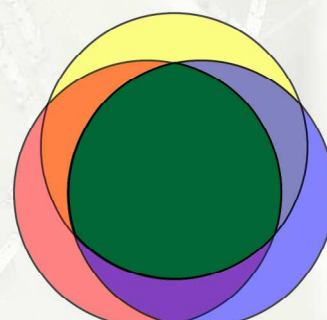
Demokracijo v odnosu do narave lahko razlaga vsak po svoje.

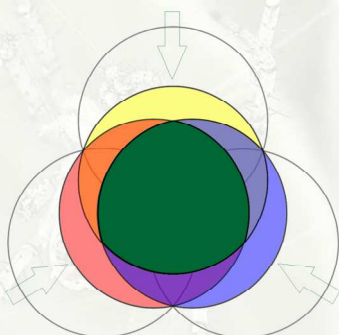
Narava je dinamična. Človekove misli so dinamične. Razvoj novih miselnih centrov. Dodatno razsrediščenje.

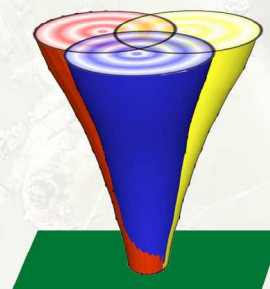
Več etike?

Več dela na vseh področjih, ki obravnavajo naravo? Smo zmožni?

Konvergenca področij in s tem povečanje miselne površine za naravo?

Konvergenca v tretjo dimenzijo?

S
O
S

S
O
S

ALI LAHKO SPLOH KAJ STORIM?

Narava je obsežna.
Narava se stalno spreminja.

Družba je zelo prepletena.
Zakonodaja me ogroža.

Kot posameznik ne morem nič storiti (?)

KAJ LAHKO STORIM?

Zdi se, da človek nima moči, da bi spreminjal druge.

Verjetno tudi nisem dovolj pogumen
radikalno spreminjati sami sebe.

Vsekakor pa imam moč, da spreminjam

ODNOS do svojega okolja in s tem najbližje NARAVE.

Spoznavam

Občudujem

Spoštujem

Preprosto in vsakdanje. Jasno sporočilo. Prva oseba ednine. Izraz dinamike, za katero se moram odločiti ali se ji prepustiti.

Narava je preobsežna za naše umevanje. Rešitev ni v odgovoru. Rešitev je v vprašanju.

S O S

Ekosistem je dinamičen kompleks rastlinskih in živalskih združb ter združb mikroorganizmov in njihovega neživega okolja, ki so povezani v funkcionalno celoto.

(Konvencija o biološki raznovrstnosti)

S O S

Pravičnost je odnos, v katerem vsak ohrani svoje mesto in vlogo, s čimer se ohranja celovita hierarhija in ubranost.

(Platon, Politeja/Država)

S O S

Osmisli naravo in osmisliti naravovarstvo

Jurij Dubravac 2011

Berginc, Mladen, Jelka Kremšec –Jevšenak, Jana Vodic, 2007. Sistem varstva narave v Sloveniji. Ministrstvo za okolje in prostorski razvoj. Ljubljana: 2007. The historical and contemporary roles of nature protection organizations in Sweden. Protecting nature. Edward Elgar Publishing Limited. Ljubljana: Dobravac, Jurij, 2008. Duhovni temelji pri varstvu narave? Zvon, 2008(1): št. 5, Str. 72–76. Mohorjeva družba. Ljubljana. In management of Natura 2000 priority species cause internal conflict - case of brown bear (Ursus arctos) and tiger moth (Callimorpha quadripunctaria) on alpine pastures. Mednarodni simpozij. Medved, volve in vs v Alpah in v Karpatih, Mitterell, Fery, Luc, 1992. Le nouvel ordre écologique. Novi ekološki red - drevo, žival in človek, prevedla Simona Krnjaj Rokača. Ljubljana: Krnja, Ljubljana. Olinsky, Piotr, Malgorzata Kozarek, 2007. Nature protection NGOs in Poland: between tradition, professionalism and radicalism. Protecting nature. Edward Elgar Publishing. Cheltenham, Glos, Albert, 2006. An inconvenient truth. Newington Press, prevedla Nataša Čonec. Ljubljana: Mladinska knjiga. Goršak, Bernard. Biblična etika varstva narave kot preraščanje nasproti med antropocentrizmom in ekocentrizmom: doktorska disertacija. Hlad, Branka, 2004. Natura 2000 - Končno poročilo o izvajanju Komunikacijske strategije Agencije Republike Slovenije za okolje. Ljubljana: Hlad, Jaka, 2001. Kozmos, evolucija, življenje. Celje: Mohorjeva družba. Hurmer, Jože (ur.), 1989. Naravna in kulturna dediščina ter njeno varovanje v Sloveniji. Republiški komitej za kulturo. Ljubljana. Inventar najpomembnejše naravne dediščine Slovenije - 2. del: osrednja Slovenija. Zavod SR Slovenija za varstvo narave in kulturne dediščine, 1991. Jogan, N., M. Kotarac & A. Lešnik (ured.), 2004. Opredeleto območje evropske pomembnosti naravnih habitatah tipov s pomočjo razpisov: značilnih rastlinskih vist. Jonas, Hans, 1994. Das Prinzip Verantwortung - Versuch einer Ethik für die technologische Zivilisation. Frankfurt am Main: Suhrkamp. Kant, Immanuel, 1785. Grundlegung zur Metaphysik der Sitten. Urediljav Metelkova rami, prevod Rado Riba, Založba ZRC, Ljubljana. Kim, Andrej, 2004. Narava, družba, ekološka zavest. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede. Krajčič, Darj, 2009. Institucionalni okvir varstva narave. Smiselni povelji Desete občinski Zakona o ohranjanju narave (OON). Ljubljana: Kraus, Oskar, 1944. Albert Schweitzer: His Work and Philosophy. Prevod McCallman, London. Kritelev implementacije Nature 2000 v Sloveniji. Končno poročilo, Ministrstvo za okolje in prostor, Priročnik: http://www.natura2000.gov.si/uk/ukade/v_buraj/Komunikacijska_posredna_Natura.pdf. Kugy, Julius, 1936. Fünf Jahrhunderte Triglav. Pet stoletij Triglava, prevedel Marjan Lipovšek, Založba Obzora, Maribor. Kus Veemliet, Jana, 2012. Analiza doseganja ciljev strategije ohranjanja biološke naravnosti v Sloveniji 2012. Zavod Simbiodesi, Nova vas. Lovén, Evgen, 1981. Gorski vodniki v Južnih Alpah. Planinska založba, Ljubljana. Lukšič, Andrej A. Dušan Plut, (ed.), 2008. Zbornik Otokske akademske mreže, številka 1, Ljenuk 2007: zbornik člankov in prispevkov prejšnjega srečanja Otokske akademske mreže. Menti, Angela G., 2007. The nature of environmentalism: nature protection in the USA. Protecting nature - organisations and networks in Europe and the USA, edited by C.S.A. Kros van Koppen and William T. Maskham. Edward Elgar Publishing Limited, Cheltenham. Ošaj, Borut, 2000. Človek in narava: osnove dialonične etike narave. Ljubljana: Znanstveno in publicistično središče. Piskernik, Angela, 1965. Iz zgodovine slovenskega varstva narave. Varstvo narave II - III (1962 - 1963). Konservatorski zavod SR Slovenija, Ljubljana. Riddell, Holmes III, 1975. Is there an ecological ethic? Ethics, international journal of social and political philosophy 85. Riddell, Holmes III, 2012. A New Environmental Ethics. The Next Millennium for Life on Earth. Routledge. Routley, Richard, 1973. Is there a need for a new environmental ethics. Proceeding of the XVII World congress of philosophy, Varva, Solija. Skobene, Peter, 2011. Prispevek k poznavanju vloge Abena belkera na področju varstva narave na Slovenskem. Analisa Ser. hist. nat. št. 21 (2011), Koper. Taylor, Paul W., 1986. Respect for nature: a theory of environmental ethics. Princeton. Waber, Tone, 1989. Dr. Angela Piskernik (1886-1967). Varstvo narave 6. Zavod za spomeniško varstvo SR Slovenija, Ljubljana. Waber, Tone, 1994. Razprave na naravoslovske teme. Probus, 47, 1. Zakon o ohranjanju narave, 1989. Common provisions 2013. Programme Life Nature. http://ec.europa.eu/environment/le/ Zakon o ohranjanju narave, 1989. Zakon o Triglavskem narodnem parku, 2010. The Sea Birds Preservation Act, 1869. Wild Birds Protection Act, 1869.